

KTO JE SKUTOČNÝ NEPRIATEĽ?

DMITRY
GLUKHOVSKY

STANOVISŤE

2

AKAR

**DMITRY
GLUKHOVSKY**

**STANOVIŠTE
2**

Preložil Martin Sliz

IKAR

Dmitry Glukhovsky
THE OUTPOST II

Copyright © Dmitry Glukhovsky in cooperation with storytel

Agreement by www.nibbe-literary-agency.com

Translation © 2022 by Martin Sliz

Poetry translation © 2022 by Ľubomír Feldek

Jacket design © 2022 by Emil Křížka

Slovak edition © 2022 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8676-4

Epizóda 1

1.

„So stotníkom Krigovom ste boli priatelia, Jurij Jevgenievič, však?“

Plukovník Surganov pozerá Lisicynovi priamo do očí. Má dobrácky a milý pohľad, no Lisicyn pozná jeho cenu.

Čo myslí tým *boli*? Prečo *boli*?

Nie je náhodou súčasťou otázky nenápadná výzva zriecť sa priateľstva?

Keď sa pýta veliteľ vojenskej kontrarozvedky, človek si musí odpovede dôkladne premyslieť. Dôkladne a rýchlo. Lisicynovi po rozume behá len jedno: plukovník odpoveď pozná.

A toto je len skúška úprimnosti.

„Presne tak. Ale prečo *boli*, pán plukovník? Ešte stále sme priatelia.“

Snaží sa neuhnúť pohľadom surganovským zeleným očiam lemovaným tmavým obočím a jeho pridvihnutým kútikom úst. Zároveň sa musí tváriť milo a úctivo. Akoby nikdy nepočul o čistkách v armáde, ktoré má na starosti práve Surganov.

„Takže ešte stále ste. V poriadku.“

2.

Georgijevskou sieňou Veľkého kremelského paláca sa rozlieha vrzgot kože, sipot šepkania ostrý ako zápach čpavku, dôstojnícka kolínska a ťažká tabaková aróma.

Čakali na jeho veličenstvo.

Na stenách obložených bielym mramorom sa skveli zlaté kríže. Zo stropu viseli a žiarili bronzové lustre, pod nohami sa blýskala zdobená podlaha. Popri stenách boli nastavané červené lavice potiahnuté zamatom, na ktoré sa však nesmelo sadať. Aj prechádzky po sále boli zakázané. Mohli ste len prešľapovať z nohy na nohu.

Čakali už hodinu a pol, vydržia však večnosť: kozáci znesú.

„A potom som zistil, že je ešte panna!“ nadšene zašepkal Jurijovi Lisicynovi Saška Krigov. „Mám na ne skrátka šťastie, ani neviem prečo!“

„Lebo to vieš hrať na romantiku,“ povedal Lisicyn. „Potom si myslia, že ti môžu veriť. A keď zistia, že je to len hra, už je pozde, milý drozde.“

Lisicyn bol celú noc napätý. Päťkrát sa prebudil. No Krigova akoby nič netrápilo.

„Láka ich uniforma. Hlavne furážka,“ vysvetľoval Krigov. „Len čo zbadajú v kaviarni na stole vyloženú čiapku, zvlhnú. Samy sa pristavia.“

„Si skrátka šťastlivec. Skúšal som to miliónkrát, no vždy sa pri mne zastavili akurát tak fyzli, aby mi skontrolovali priepustku. Baby nič.“

„Lebo sa správaš ako sedlák, Jur. Myslíš si, že ich ohúriš slnečnicovými semiačkami?“

„No a?“

„No bé. Večer ti ukážem, ako sa musíš oháňať v Moskve. Vezmem ťa na lov, na čerstvé mäsko.“

Odrazu buchli dvere a do sály vbehol vojenský staršina.

„Vyrovnať! Póóózor!“

Šepot okamžite ustal. Zapraskali remence na vyrovnávajúcich sa pleciach a vysúvajúcich sa hrudníkoch.

Z dialky sa ozývalo klopkanie podpätkov po vyleštenom dreve. Blížil sa imperátor aj s celou suitou.

Čestná stráž sa narovнала, nadýchla a otvorila dvere, tak ako to pred nimi urobili kolegovia v Alexandrovskej sieni, tí pred nimi v trónnej Andrejevskej sieni a na úplnom začiatku strážnici v útulnej Kavalergardskej sieni zdobenej kobercami.

„Jeho imperátorské veličenstvo, Gosudar imperátor a moskovský Samovládca Arkadij Michajlovič!“

Lisicyn zatajil dych. Krigov tiež. Štyridsaťosem ďalších stotníkov, jesaulov a podjesaulov, ktorých na túto slávnosť vybrali spomedzi všetkých bojovníkov z celej krajiny, nesmeli ani vydýchnuť.

Každý chcel aspoň na milimeter vystrčiť nos z radu, aby videl Gosudara ako prvý, no mali to zakázané.

Vladár vkročil dnu. Bol nevysokého vzrastu, hrbil sa a mal prekvapivo málo rokov. Na portrétoch na vojenských prehlídkach pôsobil staršie a ušľachtilejšie, stál vzpriamene a pridali mu pár centimetrov. Napokon, to je úlohou takýchto portrétov.

Za ním kráčali jeho pobočníci, sluhovia a dvaja kozácki generáli – jednoruký Buria a Sterligov. Za výpravou sa pomaličky sunul aj pupkatý ataman veliaci moskovskému vojsku – Polujarov. Znel cingot medailí, štrnganie ostrôh a cengot šablí. Zastali. Od Gosudara sa nedal odtrhnúť pohľad. Staršina vojska síce všetkých varoval, aby na imperátora nezízali, no ukradomky, akoby sa pozeral na špičku nosa, ho sledoval každý.

Naozaj nebol vysoký a hrbil sa. Nemal plešinu, no napriek mladšiemu veku sa mu tvorili kúty. Na prvý pohľad bolo jasné, prečo ho všetci bez námietok poslúchajú. Stačilo, aby vyslovil prvé slovo – potichu a trochu nejasne – a človeku po tele okamžite prebehli zimomriavky.

„Vitajte, orli moji!“

„Zdravíme vás, vaše imperátorské veličenstvo!“ zaburácal jednodhlasne zástup.

Ustúpil trochu vzad, aby pohľadom obsiahol všetkých v miestnosti. Oblečený bol celkom prosto, iba v polnej plukovníckej uniforme. Na boku mu viselo puzdro na pištoľ, na nohách mal obnosené čižmy, ktoré už pamätali aj lepšie časy.

Lisicyň cítil, že sa potí, ako sa nepotil ani v zákopoch počas ostreľovania, ako sa nepotil ani v partizánskych dedinách, keď sa temným oknám tamojších domov otočil chrbtom.

„Požiadal som vášho atamana Vladimira Vitaliča, aby mi sem na dnes poslal tých najlepších z najlepších,“ začal Gosudar. „Aby sem vyslal každého, kto sa vyznamenal v boji, kto nehládel na seba, ale zachránil svojho druhu. Kto sa dobrovoľne pýtal do prvej línie a kto nechcel ležať v nemocnici, ale vrátiť sa na front. Povedal som: Daj mi polstotinu takých vojakov, Vladimir Vitalič, a dobyjem s nimi svet. A tak ste tu. Jeden ako druhý.“

Lisicyň cítil, že mu srdce bije ako zvon.

„Naša Otčina prežila kruté a divoké časy. Výsledok tisícročných výbojov našich vzácných predkov nepriatelia okamžite zničili. Nie je to ani vaša vina, ani moja. Až môj nebohý otec, nech mu je zem ľahká, dokázal tú krádež zastaviť. A predo mnou je teraz úloha, aby som zozbieral, čo nám vzali. Predo mnou a pred vami, ak mi neodmietnete poslušnosť. Takže? Odmietnete?!“

„Nikdy!“ nadšene zvolala jednotka.

„Kozáci budovali našu ríšu. Nebyť kozákov, Rusko by nemalo Sibír ani Kamčatku, ani Čukotku, ba dokonca ani Kaukaz. Bez Jermaka, bez Petra Beketova, bez Semiona Dežneva niet ruskej histórie. A bez kozákov sa neobídeme ani teraz, keď chceme z Moskovska postaviť na nohy celé Rusko! Páči sa vám to?“

„Páči!“

„Aj mne sa to páči. Je vás tu päťdesiat. Ani o jedného menej, ani o jedného viac. Nebudem klamať, spolieham sa na vás. Váš čas sa blíži. Vedzte, že Gosudar ani Otčina nezabúdajú na tých, ktorí nám verne a oddane slúžia. Ale čo je najdôležitejšie, ani ľud vám to nezabudne.“

Obrátil sa k sluhovi, ktorý držal v rukách červenú truhlicu so zlatým lemom.

„Pod' za mnou.“

Pristúpil k prvému v rade.

Vytiahol z truhlice zlatý georgievský kríž a osobne ho pripol prvému v zástupe, vysokému jesaulovi Morozovi. Potriasol mu rukou. Spýtal sa, ako sa mu slúži. Morozov od šťastia zvládol iba prikývnuť.

Imperátor postupne prechádzal popri kozáckych bradách zdvihnutých nahor. Okolo neho sa vznášalo neviditeľné elektrické pole, ktoré sa s ním valilo vpred, na každého, ku komu sa priblížil, preskočila iskra, až z toho vstávali na zátylku chlpy dupkom.

Prišiel rad na Lisicyňa.

Imperátor mu siahla po bradu, vyzeral, že má zlomený nos, v ušiach sa mihli chlpy a voňal kvalitným zahraničným tabakom a trochu aj koňakom. Tieto ľudské črty Lisicyňa prekvapili: zvláštne, že takýto boží splnomocnenec môže mať nejaké poznávacie znaky, ktoré by sa dali použiť na účely policajného pátrania. Lisicyň si ich

všimol a okamžite ich aj pustil z hlavy. Pre vnúčatá bude mať iný príbeh. Príbeh o neuveriteľnom pociťte šťastia a obrovskej hrdosti, že sa tu dnes ocitol.

„Ako sa ti slúži?“ spýtal sa ho Gosudar, keď mu klopkal po medaile.

„Veľmi dobre!“ odvetil Jura.

Imperátor ho otcovsky pobúchal po pleci a prešiel ku Krigovovi. Lisicyň sa snažil skrotiť rozbúchané srdce a ľutoval, že tá chvíľa bola taká krátka. *Ako sa ti slúži, spýta sa ma Gosudar imperátor... A ja mu tresnem hento...*

„Všetko je v poriadku?“ usmial sa cár na Krigova. „So všetkým si spokojný?“

Lisicyň ho naďalej pozoroval kútikom oka. Nedokázal sa od neho odtrhnúť.

„Musím povedať pravdu, Najmilostivejší Gosudar?“ spýtal sa odrazu Krigov.

Juru myklo. *Čo to robíš, Saška, šibe ti, ty magor? Ako si dovoľuješ takto s cárom...*

„Gosudara nesmieš nikdy klamať,“ s úsmevom povedal imperátor.

„Stala sa skrivodlivosť.“

Gosudar na neho namieril pohľad.

„Naozaj?“

„Namiesto mňa tu mal stáť ktosi iný.“

„A kto?“

Ataman Polujarov a jednoruký generál Buria vykročili vpred, aby lepšie počuli, no nezasahovali.

„Balasaňan Vazgen. Slúžili sme spolu. Zranili nás v rovnakej bitke. V Dagestane. Zachránil ma pred gulkami.“

Lisicyňovi znovu v ušiach pulzovala krv.

„A čo je s tým Vazgenom?“ venoval imperátor Krigovovi vážny pohľad. „Neprežil to?“

„Neprešiel výberom.“

„Akým výberom, priateľ môj?“

Lisicyn nevydržal, pootočil sa ku Krigovovi a k imperátorovi. Načo to vyťahuje? Načo to Gosudarovi vraví? Čomu to nedochádza?!

„V poslednej chvíli ho vyradili, pretože je Armén.“

„A to už prečo?“

„Aby nekazil slávnostnú slovanskú idylu pri vyznamenávaní. Ak dovolíte, Gosudar, svoj kríž by som odovzdal jemu.“

Ten starý chren Ataman Polujarov počul všetko. Zamračil sa a mohutnou päšťou si pretrel ústa.

„Kto o tom rozhodol?“

„To nemôžem vedieť.“

Ataman Moskovského vojska zazeral na Krigova takým spôsobom, akoby ho chcel ovaliť. Krigov si to nevšimol, ale Lisicyn videl všetko.

„Akože nemôžeš?“

„To nemôžem vedieť, Najmilostivejší Gosudar.“

Cár zvrátil čelo, skúmal Krigova, jeho naširoko otvorené čestné sivé oči, jeho bradu farby pšenice a neviditeľné obočie, skúmal, ako má vykrútené ústa, ako dýcha. Takto si všimol Krigovov pohľad, ktorý nechtiac obrátil k atamanovi. Okamžite sa k nemu otočil a neuniklo mu, ako Polujarov sklopil zrak.

„Je tu ešte niekto, kto slúžil s tým Balasaňanom?“ spýtal sa imperátor. „Vie ešte niekto, o čo ide?“

Dychčiaci Polujarov k nim ihneď pristúpil.

„Dovoľte, Najmilostivejší Gosudar..“

„Počkajte, Vladimir Vitalievič, počkajte. Takže? Môže niekto potvrdiť tvoje slová?“

Krigov hľadel pred seba, Lisicyn tiež.

Balasaňan ťa o nič také neprosil, ty pabl, kričal v duchu Jura na Krigova. Na kerú Máriu ti je takáto sprava

vodlivosť? Cár pokýva hlavou a rovno na to aj zabudne. Akoby mal toho málo aj bez teba. Ale Polujarov nikomu nič nedaruje, ani tebe, ani Balasaňanovi. Obaja ste skončili.

„Ak môžeme Arménov prijímať medzi kozákov, ak ich môžeme žiadať, aby za našu otčinu preliali svoju krv – nezáleží preda, či je niekto Armén, Tatár alebo, Bože odpusť, Žid –, znamená to, že sme si rovní. Skutočný kozák nie je ten, kto sa narodil kozáčke, ale ten, kto neurobil hanbu svojej uniforme. Zdá sa, že jeden z vašich veliteľov si myslí čosi iné. To sú vážne obvinenia, naozaj vážne... Čo vy na to, Vladimir Vitalievič, že sa takto siahla na rovnosť medzi kozákmi, na ich bratstvo?“

„Bodaj by to ešte niekto mohol potvrdiť, Najmilostivejší Gosudar... Bodaj by sa našiel ešte aspoň jeden podliak, ktorý by vedel dať za pravdu takémuto obvineniu!“ dychčal ataman Polujarov.

Krigov zaškúlil na Lisicyňa. Obaja vedeli, prečo Balasaňan, ktorého vyslali spolu s nimi do Moskvy po georgijevský kríž, od rána vymetal od žiaľu krčmy.

Pretože Polujarovovi nezostalo na zozname vyznamenaných miesto pre jeho príbuzného. Možno to ani nebol žiadny príbuzný. O mladom podjesaulovi, ako aj o Polujarovových chútkach sa všeličo narozprávalo. Starý, ale jarý.

Lisicyňovi vyschlo v ústach, jazyk sa mu prilepil k podnebiu.

Polujarov velil moskovským kozákom od samotnej *Reštaurácie*. Bol to tvrdý chlap, nedalo sa s ním len tak mávať. Nepriateľov sa zbavoval jednoducho, hociktorému mohol rozkázať ísť na smrť.

„V poriadku. Vybavíte to, Vladimir Vitalievič?“

Pravdaže to vybaví.

Zajtra pôjde Krigov späť na Kaukaz, tam ho pošlú rovno doprostred rúbanice a navrhnú ho na tretí kríž, tentoraz udelený posmrtne.

Saška, Saška, ty si ale idiot.

Lisicyn skúmal špičky svojich čižiem. Boli vyleštené ako zrkadlo.

Tolko radosť a starosť zažili, keď sa chystali na túto návštevu. Taký veľkolepý deň! Keď Balasaňan zistil, že nikam nejde, tresol dverami a na ulici si čosi šomral, no ako južan by sa najradšej vyvrieskal, možno aj niekoho preplieskal.

A teraz mu zoberú ešte aj tohto.

Krigov si Jurkovu zradu nevšímal. Neprivolával ho na pomoc, ani ho len laktom nepichol. Nechcel ho so sebou stiahnuť do jamy. Vďaka ti, Krigov, si dobrák. Je na teba spoľah.

Maj sa teda.

Gosudar sa medzičasom posunul ďalej k akémusi vrahúňovi z iného pluku.

„Najmilostivejší Gosudar..“

Lisicyn odrazu počul svoj vlastný hlas, ale znel cudzo – bol zastretý, akoby chrčal. Zdreveneným jazykom a suchými ústami ledva tvoril slová.

Imperátorovi to najprv akoby nedošlo, no Polujarovovi áno. Okamžite podišiel k Lisicynovi a dal mu vedieť, že ho bez mihnutia oka zožerie.

„Najmilostivejší Gosudar!“

Teraz to už znelo ako Lisicynov hlas – hlasnejšie a odhodlanejšie.

Imperátor sa obrátil.

„Áno?“

Jura vyhrkol:

„Stotník Lisicyn. Potvrdzujem všetko, čo o Balasaňanovi povedal stotník Krigov. V poslednej chvíli rozkazom

vypadol zo zoznamu ocenených presne z tých dôvodov, o ktorých hovoril Krigov. Bol som toho svedkom.“

„A kto vydal rozkaz?“ podlízavo sa spýtal Gosudar.

Lisicyň bol ticho. Vedel, že toto mu neprejde. Zachrániť druhu je jedna vec, ale ukázať na vinníka, to je niečo iné. Gosudar sa mu s úškrnom zahľadel do tváre. Zrejme aj on sa už dovtípil, koho dôstojníci kryjú. Jurovi išlo srdce vyskočiť z hrude. Odvaha sa stratila, zmocnila sa ho predtucha problémov a vedomie, ako hlúpo si spolu s Krigovom zničili život.

Polujarov si odkašlal.

„Ja, Najmilostivejší Gosudar. Všetko vám osobne vysvetlím.“

„To by som prosil. Niečo také, Vladimir Vitalievič, nemôžeme učiť našich dôstojníkov ani vojakov. Pretože veľké Rusko bolo a znovu bude domovom pre všetky národy, ktoré v ňom žili a budú sa chcieť znovu vrátiť. Spoločný dom, spoločná vec, inak sa nám nikdy nepodarí zozbierať jeho úlomky. Namáham si hlasivky, Vladimir Vitalievič, sľubujem povstalcom, ktorí sa budú kajať a budú sa chcieť vrátiť, odpustenie a rovno v našich radoch sa stane čosi takéto? To je nôž do chrbta.“

„Rád vám to osobne, a nie takto pred publikom, vysvetlím, najmilostivejší Gosudar...“

Ataman Polujarov sčervenel a začal koktať.

„Vladimir Vitalievič, žiadal som od teba polstotinu bojovníkov, s pomocou ktorých by sme zmenili svet. Dôveroval som ti, no zdá sa, že si všetko musím po tebe skontrolovať. Prosím ťa, odovzdaj šabľu Buriovi.“

„Gosudar... Arkadij Michajlovič...“

„Dost.“

Imperátor sa obrátil k jednorukému generálovi Buriovi.

„Alexander Stepanovič. Prosím vás, okamžite sa chopte velenia. A uvidíme, čo urobíme s ním.“

Šlachovitý a pevný generál Buria zamrkal a okamžite vykročil smerom k Polujarovovi, natiahol k nemu svoju jedinú ruku, aby mu vzal atamanskú šabľu.

„Prosím, odovzdajte mi ju, Vladimir Vitalievič.“

Toto všetko sa dialo priamo pred Lisicynom, pred Krigovom, pred celou polstotinou, uprostred hrobového ticha, bieleho mramoru a svetlozlatej farby Georgijevskej siene. Kozáci hľadeli kamsi do dialky, na Polujarova sa nemohol pozrieť nikto.

Polujarov si nevelmi obratne začal cez tučný bok a výložky veľké ako prístávacia dráha preťahovať remeň, na ktorom visela šabľa. Po ceste sa však zasekol, rozhodol sa teda šabľu od remeňa odopnúť. Vojaci celý čas mlčali. Aj Gosudar mlčal. Napokon sa Polujarovovi podarilo šabľu stiahnuť, odovzdal tento zbytočný nástroj Buriovi a počas toho nikto ani nedýchal.

„Kozáctvo, to je bratstvo, ktoré má už päťsto rokov. Kozáka z vás nerobí krv, ale chrabrosť a oddanosť otčine a vojenskej tradícii! Nikdy nevstaneme z popola, ak zradíme našich predkov. Nikdy sa nezdvihneme z kolien, ak zabudneme na našu minulosť! Tú uniformu, ktorú pre vás ušili, ktorú máte na sebe, nosili vaši prapradedovia. Nie je to žiadny úbohý a ustráchaný maskáč armády, ktorá nedokázala obrániť Rusko. Nie je to žiadne zelené súkno bezbožníkov. Je to uniforma, ktorá má na výložkách napísané: Svedomie a česť, odvaha a vernosť! Svedomie, Vladimir Vitalievič. A česť. Chodte preč.“

Degradovaný ataman sa na mieste obrátil a pochodom sa vybral preč zo siene. Pravou rukou siahol po rukoväti šable, no chytil iba vzduch. Vo dverách sa potkol o koberec. Zástup mlčal.

Generál Buria si nevšímal ani Lisicyna, ani Krigova. Gosudar jemným gestom privolal sluhu, otvoril truhličku a pokračoval v odovzdávaní medailí.

„Ako sa ti slúži?“

3.

Večer sa Lisicyn, Krigov a Balasaňan vybrali k Patriarchoým rybníkom. Vydali sa po Sadovej okružnej od bývalého hotela Peking, kde sídlil štáb kozáckeho vojska.

Moskva vzbudzovala veľkolepý dojem. Pôsobila tak monumentálne, akoby ju nestavali ľudia, ale pravekí kyklopovia, ktorí ju postavili pre seba: maličkým ľuďom boli tie ulice príliš široké, domy príliš vysoké, všetko vyzeralo príliš slávnostne na obyčajný život. Všade bola žula, mramor a zlato. Keď kráčate jej ulicami, cítite hrdosť, že ste toho súčasťou, že ste Moskovčan, že máte puto s tou mocou, s tými silami, ktoré dokázali vybudovať čosi také! Stačilo sa prejsť po Sadovej, aby ste to precítili: nie sme žiadny odpad, žiadna špina bez minulosti, stojíme na pleciach titanov, ktorí nás s láskou, ale aj prísne pozorujú odkiaľsi z hmly.

Večer bolo príjemne teplo, ako býva v júni, nedusili vás júlové horúčavy. Lenivý vietor preháňal po chodníkoch páperie z mladých topolov, vysadených len nedávno namiesto obhorených pňov. Z domov razil čerstvý náter, zvonenie stovky moskovských chrámov sa miešalo s hlasmi z kabaretov a so smiechom, ktorý padal na ulicu z otvorených okien zľahka ako to páperie.

Na Rybníkoch svietili všetky lampy, na rohoch ulíc stáli strážnici, snažili sa mračiť, no ľahkovážne problémy a otázky miestnych obyvateľov ich okamžite obmäk-

čili. Dievčatá vo vzdušných šatách pofajčievali v hlúčkoch pred reštauráciami, diskutovali o svojich nápadníkoch a poškuľovali po tých, ktorí prechádzali okolo. Ich chlapi – všetko civili v oblekoch – spokojne sedeli za stolíkmi, večerné teplo a šumivé vína už trochu ovplyvnili ich formu a na trojicu kozákov v slávnostných uniformách hľadeli s ľahko čitateľným pohrdaním. Ani kozáci sa tu necítili najlepšie. Samozrejme, okrem rodeného Moskovčana Krigova.

Otec pracoval ako chirurg, mama v archíve. Byt, kam pozvali Lisicyna, aby si vyleštil svoje vyznamenania, sa nachádzal vnútri Sadovej, preto mal cenu zlata. A s nikým iným sa oň nemuseli deliť. Mali ho len pre seba. Donekonečna sa pýšili svojím synom a rovnako nekonečne sa o neho báli. Keď Krigov slúžil pri Derbente, pre všetkých bol primadona z Moskvy. Preto sa vždy vrhal do najtvrdších bojov, akoby chcel všetkým dokázať, že je aspoň taký dobrý ako chlapi z Rostova. Ale v Moskve bol ryba vo vode.

Lisicyna zas neposmelila ani na mieru šitá uniforma, ani jeho prvý georgijevský kríž, ktorý mu pripol samotný Gosudar, ani deci povinnej guráže, ktoré vyfasoval v štábe pred odchodom do večernej Moskvy. Lisicyn s Balasaňanom rozumeli životu vnútri moskovského strieborného okruhu len veľmi málo. Tak veľmi sa nepodobal na nič z toho, čo poznali, až sa zdalo, že je to iba sen.

Skutočnosť, to boli boje pri Derbente proti Kaukazanom s čiernymi bradami, to boli čistky v ich dedinách medzi domami z kameňa, to bolo obliehanie ich deravých a polorozpadnutých miest, kde mohlo každú chvíľku všetko vybuchnúť, pretože tam strašne bilo srdce, vrel adrenalin a svet – aj sivý betón, aj čierne hory, aj hmla hustá ako mlieko – bol vďaka tomu jasnejšie

miesto. A toto... Toto bolo ako film o starom svete pred vojnou, o neuskutočniteľnej paralelnej realite, ktorý ste sledovali na predpotopnom tablete s poškriabanou a popraskanou obrazovkou. Chceli by ste veriť, že jestvuje, no nešlo to.

Zvláštne pocity však neboli jediný dôvod, prečo sa nedokázali celkom uvoľniť. Tým druhým bolo, že nevedeli pustiť z hlavy udalosti toho dňa.

Krigov sa smial, rozprával akési poburujúce, no zároveň čarovné historiky, Balasaňan mu neochotne nahrával a Lisicyň sa iba smial. V duši mal tmú. Jura hovoril o tom, čo Krigov nevidel, o očiach bývalého atamana Polujarova, keď ho Gosudar požiadal, aby mu odovzdal šabľu.

Polujarovova pomstychtivosť bola legendárna.

Existujú hady, ktoré ťa dokážu uhryznúť a vypustiť jed aj vtedy, keď im odsekneš hlavu, povedal Lisicyň Saškovi Krigovovi po obede u jeho rodičov. Krigov iba mávol rukou.

Vošli do akejsi podzemnej krčmy, Krigov všetkým objednal šampanské, aby zapili vyznamenania. Balasaňan, pred ktorým ešte nechceli hovoriť o tom, čo sa stalo cez deň, sa začal nudiť. Vytiahli kríže, pokochali sa nimi – Lisicyň sa tváril znudene, Balasaňan závidel a Krigov mal výraz prešibanca – a potom Krigov požiadal Balasaňana, aby si vymenili poháre.

Podal mu ten svoj, kde bol kríž a jemu zostal prázdny. A vypil ho skôr, ako Balasaňan pochopil, čo sa deje. Potom Vazgenovi porozprávali celý príbeh o vyznamenávaní, o cárovi, o degradovanom atamanovi, ktorý zakopal o koberec. Hlupák Krigov sa na tom rehotal, Lisicyň však opisoval len to, čo sa stalo.

„Rrrovno samotnému Gosudarrovi?“ nadšene sa čudoval Balasaňan a tak ako Arméni zvyknú, vyslovoval výrazné *r*.

„Polujarov nám to nedaruje,“ upozornil ich Lisicyn a z vnútorného vrecka si naberal pražené slnečnicové semiačka, ktorých si so sebou priviezol celú hromadu.

Objednali si vodku, potom ďalšiu a ešte jednu a Vazgen napokon súhlasil, že si zo žartu, aby si ho vyskúšal, pripne ten zlatý kríž na hrud’.

„Verím v Gosudarovu múdrosť a lásku!“ vyhlásil.

Na to si pripili. Zajedli semiačkami. Balasaňan sa smial. Ach, ty naivný Balasaňan, myslíš si, že ten zlatý kríž ti môže udeliť Saška Krigov, a nie iba samotný cár! Tú horkú pachuť treba čo najskôr prebiť čímisi sladkým, a tak sa Lisicyn vybral k baru po ďalšie kolo vodiek. A tam sa stretol s Kaťou.

Samozrejme, vtedy ešte netušil, že sa volá Kaťa. Videl iba na bare vyloženú ruku s nezvyčajne štíhlym, takmer detským zápästím, s dlhými a nádhernými prstami neprítomne obopínajúcimi stopku pohára na víno. V pohári bolo naliate červené, sfarbené ako studená krv. Ruka vyzerala zas ako odkrvená. Jura to považoval za zlé znamenie, uprene a zachmúrene sa zahľadil na jej ruku.

Tá dlaň nebola určená na to, aby niečo chytala alebo držala. Hrať na klavír – povedzme. No také prsty by sa určite nedokázali do niečoho zaťať, alebo čosi vziať a kamsi to hodiť.

V tom dievča pustilo pohár, prstami zabubnovalo po doske, sledovalo, ako na to Jura zareaguje, a potom ich zložilo do tvaru V. Keď Jura zbadal znak víťazstva, s úľavou si odfúkol a až potom sa pustil svojím zahmleným pohľadom do hľadania majiteľky tých klavírnych prstov. Uniklo mu, že na ukazováku má zlatý prsteň.

„Iba víťazstvo!“ prihovoril sa Lisicyn Kati.

„Amen!“ odpovedala.

Jej zvyšok bol rovnako zle uspôsobený na život za hranicami Sadovej ako jej zápästia a prsty. Plecia mala

príliš chudé, krk štíhly ako labuť, kľúčne aj líčne kosti aj hrudník, všetky jej kosti vyzerali, že sú vyrobené len z niekoľkých vrstiev poskladaného bieleho papiera. Mala neskutočne veľké oči, akoby sa od detstva neprivreli a ustavične sa čudovali. Žiadna kozáčka by tú vyziabnutú balerínu nepovažovala za súperku. Na hraniciach Moskova žili celkom iné ženy, s nervami aj vlasmi pevnými ako drôt. Zápästia aj stehná mali ako moskovskí muži a chlapi boli dvakrát takí veľkí ako ony. Ktorákoľvek kozáčka by tú éterickú múzu Kaťu akurát poľutovala.

Práve preto sa do nej Lisicyn, ktorý pochádzal z pohraničia a ktorého poznačila tamojšia drsná láska, nedokázal nezamilovať. Z alkoholového oparu spestrovaného svetlami baru pozoroval jej rovnú ofinu, jej vlasy po pleciah, jej zelené oči.

„Si kozák?“ položila mu otázku a usmiala sa.

„Veru som,“ odpovedal. „A vy?“

Naozaj to bola balerína. Slúžila v zbore v Bolšom divadle. Vedomosť, že aj baletky slúžia, vojaka Lisicyna pobavila a získala si ho.

„Takže si vlastne radová príslušníčka.“

„Každý radový vojak má v torbe ukrytú maršalskú paličku,“ oznámila mu. „Ale zdá sa, že ty tam máš semiačka.“

Až vtedy ich Lisicyn prestal lúskat.

„No tak hej, no... Ale sú bio, priviezol som si ich až z Rostova. Ach, všade som rozhádzal šupky...“

„A dámu vari neponúknete, pán jesaul?“

„Som len stotník, žiadny jesaul... A dáš si teda?“ zneistel Lisicyn.

„Ukáž, nech ti spravíme v tej torbe trochu miesta, možno sa ti tam napokon zmestí aj tá palička.“

Nastavila svoju na semiačka nevhodnú ruku. Nasypal jej tam za hrst' voňavých jadierok.